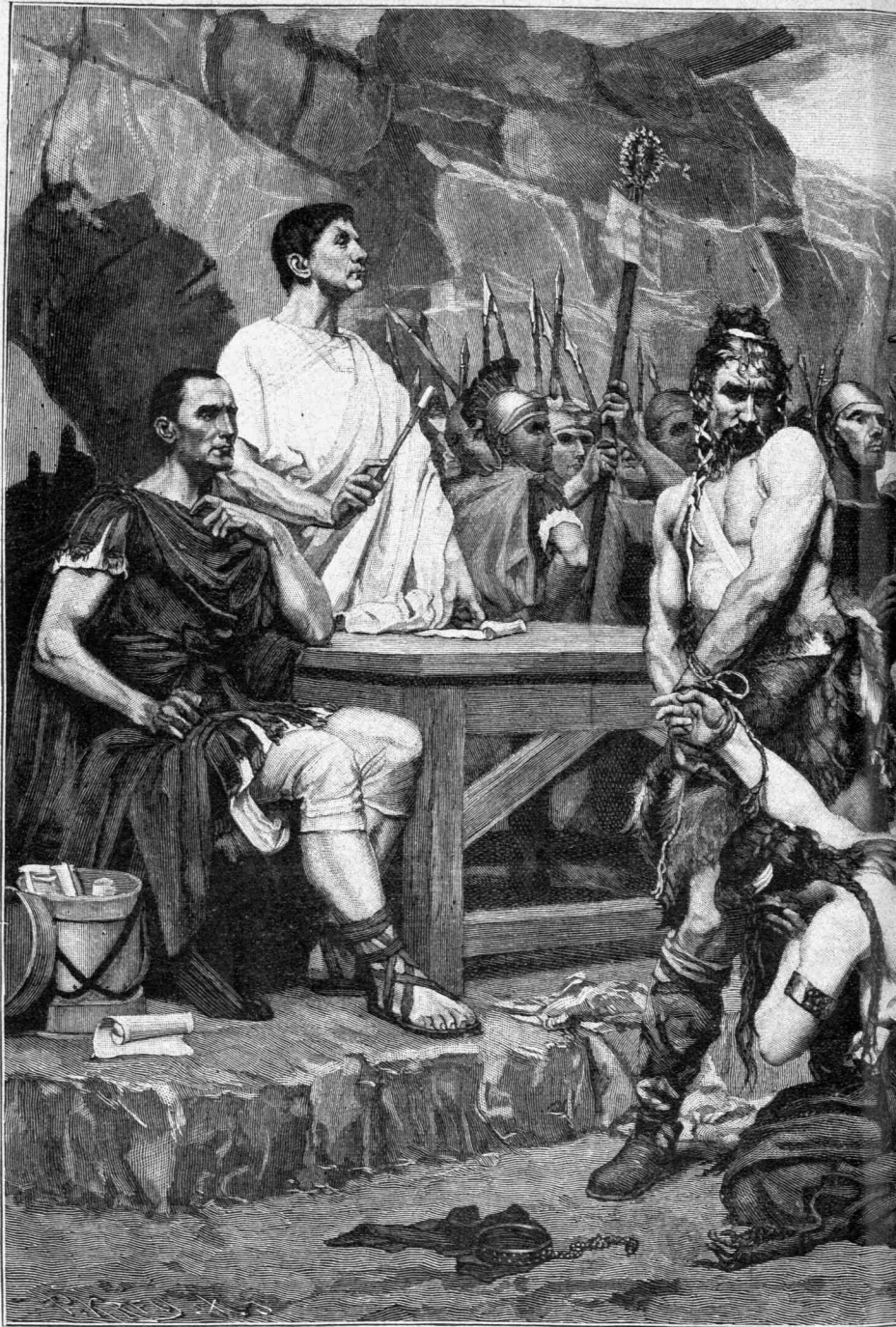

Η δουλεία, ἣτις ὑπῆρξεν ἡ κηλὶς τοῦ ἀρχαίου πολιτισμοῦ ἦτο συγχρόνως καὶ στοιχειὸν ἀπαραίτητον τοῦ κοινωνικοῦ βίου καὶ τῶν παλαιῶν ἡμῶν προγόνων καὶ τῶν Ῥωμαίων. Οἱ δούλοι τῶν Ῥωμαίων προήρχοντο ἢ ἐξ αἰχμαλώτων ληφθέντων ἐν πολέμῳ ἢ ἐξ ἀγορᾶς ἢ ἐκ κακούργων καταδικασθέντων εἰς δουλείαν ἢ τέλος ἐκ καταγωγῆς ὡς ὄντες τέχνη δούλων. Οἱ πολέμοι οἱ ἐπὶ τοῦ πεδίου τῆς μάχης γινόμενοι αἰχμαλῶτοι ἐπωλοῦντο ὡς δούλοι διὰ δημοσίου κήρυκος, ἥτοι διὰ δημοπρασίας, φέροντες ἐνίοτε στέφανον περὶ τὴν κεφαλὴν ὡς τὰ θύματα τὰ ἀγόμενα ἐπὶ σφαγὴν, ὅθεν καὶ ἡ τοιαύτη δημοσία πώλησις ἐλέγετο ὑπὸ τῶν Ῥωμαίων ὑπὸ τὸν στέφανον πώλησιν (sub corona) ἢ ὑπὸ τὸ δόρυ πώλησις, δι' ὃν λόγον θὰ δηλωθῆ κατωτέρω. Τοιαύτην δημοπρασίαν ἀπεικάζει καὶ ἡ ἐν τῇ παρούσῃ σελίδι εἰκὼν. Ἡ σκηνὴ συμβαίνει ἐξω τῆς Ῥώμης ἴσως, ἐν ἐρήμῳ, καθὼς φαίνεται, τόπῳ. Παρὰ τοὺς λαξευτοὺς πρόποδας τεichoιδούς βράχου ἐστήθη ξυλίνη τραπέζα ὀπισθεν τῆς ὑποίας φαίνεται ὄρθιος ὁ δημόσιος κήρυξ μὲ τὴν ῥάβδον του εἰς τὴν χεῖρα ἑτοιμὸς δι' ἐνὸς ἐπὶ τῆς τραπέζης κτυπήματος νὰ κατακυρώσῃ τὸ δημοπρατούμενον σῶμα εἰς τὸν ἕτερον τῶν δύο ἀντικρῦ αὐτοῦ πρὸς ὑπερ-

ΥΠΟ ΤΟ ΔΟΥΡΥ — ΠΩΛΗ
Εἰκὼν

θεματισμὸν διαγωνιζομένων βανδύων δουλεμπόριον, πρὸ τῶν ὁποίων ἡσυχῶς κἀθηνται ἀλλὰ μετὰ περιεργείας παρακολουθοῦντες τὰ γινόμενα δύο ἄλλοι, ὧν ὁ εἰς φορεῖ τὴν τόγαν τῆς Ῥωμαίου πολίτου λευκὴν καὶ λευκὰ τὰ σανδάλια. Καὶ τῶν τεσσάρων αἱ φυσιογνωμίαι εἶναι κατ' ἐξοχὴν ἐκφραστικαὶ καὶ πισταί. Πρὸς τὰ δεξιὰ τοῦ κήρυκος καὶ παρὰ τὴν τραπέζαν κἀθεται ἀπαθὴς καὶ σεμνὸς οἰονεὶ ἐπιβλέπων τὴν δημοσίαν πρᾶξιν ἄρχων Ῥωμαῖος, ἔχων παρ' ἑαυτοῦ κατὰ

γῆς ἐντὸς κυλινδρικοῦ κιβωτίου τὰ ἀναγκαῖα δημοσία ἔγγραφα πρὸς νομιμοποίησιν τῆς πωλήσεως. Πρὸ τῆς τραπέζης φαίνονται δύο ἄνθρωποι κατὰ τὰς χεῖρας δεδεμένοι, ἀλλ' ἀστεφάνωτοι αἰχμαλῶτοι, ἄλλοι τινες ἢ Γερμανοὶ ἢ ἄλλοι βάρβαροι, εἰς ἀνὴρ ὄρθιος καὶ μία γυνὴ γονατιστή, ἡμίγυμνος κατὰ τὰ ἄνω τοῦ σώματος καὶ κρύπτουσα διὰ τῆς ἀριστερᾶς χειρὸς κεκλιμένην τὴν καλλίκομον κεφαλὴν. Πρὸς τὰ ἀριστερὰ τοῦ κήρυκος φαίνονται κατὰ σειράν λογχοφοροῦντες οἱ

ΣΙΣ ΔΟΥΛΩΝ ΕΝ ῬΩΜΗ
Κόττε

λεγεωνάριοι, ὧν εἰς μὲ τὰς δύο χεῖρας καὶ ὡσεὶ μετὰ κόπου κρατεῖ τὴν βραχεῖαν ῥάβδον, ἥτις ἀνέχει ἐστεφανωμένην τὴν σημαίαν τῆς λεγεῶνος. Δύο δὲ στρατιῶται μεταξὺ σχεδὸν τῆς τραπέζης καὶ τῶν υπερθεματιζόντων ἐμπόρων, ἐξ ὧν καὶ ἄλλοι διακρίνονται πλὴν τῶν τεσσάρων πρώτων, κρατοῦσιν ὑψηλὰ καὶ καθέτως ἕκαστος ἀνά ἐν δόρυ, πρὸς ἃ εἶναι κατὰ τὰς ἄκρας προσδεδεμένοι ὀριζοντίως τρίτον ἄλλο συναποτελοῦν ζυγὸν ὁμοίον πρὸς ἐκεῖνον ὑπὸ τὸν ὅποιον καὶ

τοῦτο ὡς ἀφετηρίαν μόνον ὅπως φέρῃ εἰς ἀντιπαράστασιν μορφᾶς ἀνθρωπίνης ποικίλας ποικίλα καὶ ἀντίθετα αἰσθητήματα ἐκφραζούσας καὶ ὅπως ἐκ τῆς ἀντιπαράστασεως τῶν μορφῶν τούτων μεταδώσῃ εἰς τὴν ψυχὴν τοῦ θεατοῦ τὴν ἐντύπωσιν, ἣν ἡ σύλληψις καὶ ἡ δημιουργία τῆς ἰδέας ἐνεποίησεν* εἰς αὐτὸν τὸν ἴδιον. Καίτοι δ' ἡ ἐντύπωσις αὕτη ἐλαττοῦται ἐν τῷ παρόντι ἀντιγράφῳ ἕνεκα τῆς ἐλλείψεως τοῦ ζωοποιούντος χρωματισμοῦ, εἶνε καὶ πάλιν ἀρκοῦντος ἰσχυρὰ.

ἐν πολέμῳ ἠνάγκαζον οἱ Ῥωμαῖοι τοὺς νικηθέντας ἐχθροὺς νὰ περάσωσι κύντοντες. Ὑπὸ τὸ δόρυ λοιπὸν τοῦτο, sub hasta, διήλθον οἱ πρὸ τῆς τραπέζης δούλοι καὶ διέρχεται κατὰ τὴν στιγμὴν ταύτην κρατούμενη κατὰ τὸν ὄμον ὑπὸ στρατιώτου καὶ ἄλλη γυνὴ αἰχμάλωτος, ἀπὸ τῆς χειρὸς τῆς ὁποίας σχεδὸν κρέμαται συρόμενον τὸ τέκνον τῆς.... Ὁ τελευταῖος πρὸς τὰ δεξιὰ τῆς εἰκόνης ἀνὴρ εἶναι δημόσιος ὑπηρέτης, ῥαβδοφόρος, κρατῶν τὸν πέλεκυν τὸν περιβαλλόμενον ὑπὸ δέσμης ῥαβδῶν, τὸ σύμβολον τῆς ἀρχῆς.

Τοιαύτη ἡ ἱστορικὴ ἐξήγησις τῆς ἐν τῇ σελίδι ταύτῃ εἰκόνης, ἀπαραίτητος ὅπως καταστήσῃ αὐτὴν εἰς μᾶλλον καταληπτὴν καὶ εἰς μᾶλλον ἐπιβαλλούσῃ. Περὶ τῆς καλλιτεχνικῆς δ' αὐτῆς ἀξίας οὐδὲν λέγομεν· εἶνε ἔργον ἀριστοῦ διακεκριμένου γερμανοῦ ζωγράφου. Ἄν δὲ που ἐν ταῖς καθ' ἕκαστα, εἴτε ἐκ μὴ ἐντελοῦς γνώσεως τῆς ῥωμαϊκῆς ἀρχαιολογίας, εἴτε διὰ λόγου καθαροῦ καλλιτεχνικοῦ φαίνεται οὗτος μὴ εἰκονίσας ἀναμφισβητήτως τὸ ἀληθές, ἀλλ' ἐν τῷ συνόλῳ ἐδείχθη ἀξίος τῆς ἐπιβολῆς τοῦ θέματος.

Ὅτι ἠθέλησε νὰ εἰκονίσῃ ὁ καλλιτέχνης δὲν εἶνε κυρίως ὁ τρόπος, καθ' ὃν ἐγένετο ἡ πώλησις τῶν δούλων ἐν Ῥώμῃ· ἔλαβε